

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549, หน้า 3) ได้สรุปว่า อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นแหล่งสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรมเป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคนไทยทั้งปวงเพื่อสร้างพื้นฐานชีวิตในวัยเด็ก ปลุกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการศึกษา ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม

นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549, หน้า 7) ได้สรุปว่า สภาการศึกษา ทำหน้าที่พัฒนาและนำเสนอมาตรฐานและการศึกษาแห่งชาติ จากนั้นองค์กรหลักและกระทรวงต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ จะทำหน้าที่พัฒนามาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับนั้นๆ พร้อมทั้งดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการจัดการ เพื่อเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 5) ได้กล่าวถึงการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้นเป็นกฎหมายแม่บทและเป็นกรอบนโยบายหลักของประเทศในงานด้านการศึกษา พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเปรียบเสมือนแผนแม่บทของการศึกษาด้วย และก็ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในระบบการศึกษาของประเทศ มีสิ่งใหม่ๆ ที่ในระบบการจัดการศึกษาเดิมไม่ได้กำหนดไว้ เช่น มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ การใช้ใบประกอบวิชาชีพครู ทั้งนี้เพื่อมุ่งขจัดหรือลดปัญหาต่าง ๆ ที่การศึกษาไทยเผชิญอยู่

ขณะเดียวกัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547, หน้า 29-30) ได้สรุปว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 48 ให้สถานศึกษาปฏิบัติดังนี้ คือ ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก จะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผลจากการประกันคุณภาพภายในจะทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาทำการปรับปรุงพัฒนา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน และได้ข้อมูลที่จะช่วยกันในการวางแผนพัฒนา โรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด ตลอดจนจรรยาบรรณให้สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, หน้า 25-38) ได้สรุปว่า การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สอง เมื่อปีการศึกษา 2550 ได้ข้อสรุปจากการประเมินภายนอกในรูปของข้อเสนอแนะที่จะสามารถนำไปพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไปดังนี้

1. พยายามจัดหาสื่อเทคโนโลยีระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มาใช้ให้ครอบคลุมการจัดการเรียนการสอนให้ครบถ้วน

2. นำข้อมูลที่จัดเก็บไว้แล้วมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ จัดทำเป็นสารสนเทศที่สามารถแปรผลใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตรงเป้าหมายและมีการนำเสนอที่น่าสนใจเชื่อถือได้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบง่าย ๆ

3. ควรส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา คุณค่า ความหมาย ลำดับขั้นตอน ฯลฯ ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านชนเผ่าต่าง ๆ ที่ถูกต้องเพื่อการศึกษา ทำความเข้าใจให้เกิดความภูมิใจในเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ และสามารถใช้เป็นข้อมูลประวัติ เรื่องราวเสนอต่อสาธารณชนที่มีความสนใจศึกษา ค้นคว้า ได้อย่างน่าเชื่อถือต่อไปในอนาคต

4. โครงการในแผนปฏิบัติการ ควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนทั้งปริมาณและคุณภาพ สามารถประเมินผลสรุปการดำเนินงานตามโครงการได้อย่างตรงประเด็น เช่น กำหนดปริมาณ จำนวนคน จำนวนครั้ง จำนวนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ กำหนดระดับคุณภาพที่ประสบผลสำเร็จ ระดับดีมาก ดี ปานกลาง ปรับปรุง หรือค่าเฉลี่ย ร้อยละ ฯลฯ

5. การจัดกิจกรรมห้องสมุด ควรจัดให้จูงใจผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น ต้องการเข้าไปศึกษาค้นคว้า เช่น การเล่านิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ ฯลฯ ที่น่าสนใจและให้ไปหาอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมจากเอกสารหนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ ในห้องสมุด หรือมอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นคว้ารวบรวมเนื้อหาสาระจากพจนานุกรม สารานุกรม คู่มือ หรือหนังสืออ้างอิงอื่นๆ หรือจัดนิทรรศการแนะนำหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ ฯลฯ ที่น่าสนใจตามห้องเรียนหรือตามป้ายนิทรรศการตามอาคารต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ ในการสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็น การสอบ O-NET, NT, LAS ของนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) ผลการสอบคะแนนที่ได้บางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชาวเขา มาจากโรงเรียนอยู่บนเขา มีปัญหาในการอ่าน การเขียนภาษาไทย การคิดวิเคราะห์ ขาดการฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ระดับคะแนนการประเมินอาจลดลงมาอยู่ในระดับดี หรือพอใช้ก็ได้

ผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงภารกิจของโรงเรียน ในการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จึงได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) โดยครอบคลุม 4 มาตรฐานคือมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาอยากทราบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ปัญหา และข้อเสนอแนะของโรงเรียน เนื่องจากในปัจจุบันนี้ การประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 กำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการประกันคุณภาพภายใน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม พ.ศ. 2554- 2558 ของสมศ. มีการกำหนดมาตรฐาน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะได้ทราบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ

โรงเรียน ตลอดจนทราบปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยผลการศึกษาที่ได้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลให้โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) ใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และอาจนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบที่สามของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) ในปีการศึกษา 2553

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้านี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานพร้อมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอกกรอบที่สาม ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาค้นคว้านี้ จัดเก็บข้อมูล ระหว่างเดือน สิงหาคม 2553 ถึงเดือนกันยายน 2553 ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ชัดเจน จึงไม่ได้นำมาออกมาใช้เป็นทางการ และเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในช่วงนั้นยังไม่ชัดเจน

2. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน เป็นมาตรฐานเดิมที่มีทั้งหมด 18 มาตรฐาน ส่วนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ที่มี 15 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ ยังจะไม่นำมาใช้ในการศึกษาค้างนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้คำศัพท์บางคำในความหมายและขอบเขตจำกัดค้างนี้ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ตามขอบข่ายการประกันคุณภาพ ซึ่งครอบคลุม มาตรฐาน 4 ด้าน ค้างนี้ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้อของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกรอบที่สาม ภายในปีการศึกษา 2555

มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง ข้อกำหนด เกี่ยวกับคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพภายนอก

การประเมินภายนอกรอบที่สาม หมายถึง กระบวนการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและ มาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบที่สาม (พ.ศ. 2554 – 2558)

ครู หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน โดยการกำหนด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเหมาะสมในสถานศึกษา

ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่บริหารการศึกษา ตามขอบข่ายงาน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานการเงิน งานบริหารทั่วไป งานบุคลากร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาค้างนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางให้กับโรงเรียน ที่ใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบที่สาม การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำข้อมูลไปศึกษาและปรับปรุงตนเอง เพื่อเตรียมพร้อมใน การประกันคุณภาพการศึกษาในครั้งต่อไป